

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงการศึกษาเรื่อง การใช้หลักสูตร เรื่องสำคัญที่จะศึกษา ได้แก่ ความหมาย และความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตร กลุ่มทักษะภาษาไทย การสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย มีสาระโดยสรุปดังนี้

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรได้รวม จุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับ เนื้อหาสาระ และประสบการณ์ทั้งหลายของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกัน หลักสูตรจึงเป็นรากฐานของการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี หลักสูตรที่จะได้ผลตาม ความมุ่งหมายทางการศึกษานั้น จำเป็นต้องมีข้อกำหนดซึ่งครอบคลุมนโยบายการศึกษา ของชาติ รวมทั้งครอบคลุมความต้องการ ความสนใจ และวัยของผู้เรียน อีกทั้งตรงกับ ความต้องการของท้องถิ่น และสังคม

จรรยา มิสินทร์ (2501 : 90) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง "ประสบการณ์ ของเด็กที่โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบจัดให้" หรือหมายถึง "ประสบการณ์ทั้งหมดที่ทาง โรงเรียนต้องรับภาระจัดให้แก่เด็กเรียน"

ช่วง บัณฑิต (2504 : ก) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร และสามารถให้ความรู้ สร้างเสริมทักษะ และทัศนคติในด้านใดบ้าง สิ่ง-ต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนแนวทางที่ช่วยให้เราทราบทันทีว่า การศึกษา

ที่จัดให้แก่เด็กหนักไปในทางใด มีผลที่ค่อนข้างดีและค่อนข้างมากน้อยเพียงใด

สวีตี จงกอ (2521 : 20) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ว่าด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา แนวทางดำเนินงาน เนื้อหาสาระ ซึ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สมิทร ภูพานุกร (2518 : 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย ที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในและภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เกลน แฮสส์ (Glen Hass 1977 : 5) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่บุคคลได้รับจากการจัดโปรแกรมการเรียน การสอน อันมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์และจุดประสงค์เฉพาะ ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขต เนื้อหา ค่านิยม และการวิจัยอันมีรากฐานมาจากการปฏิบัติทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ทาบ่า (Taba 1962 : 10) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางในการเตรียมพลเมืองเพื่อที่จะให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตให้แก่วัฒนธรรมนั้น

สำหรับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 1) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และหมายถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เอกสารหลักสูตร
2. ระเบียบวิธีสอนของครู
3. ระเบียบการเรียนของเด็ก
4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และรวมถึงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้ ผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียน อย่างไรก็ตามความหมายของหลักสูตรมิได้ หมายถึง

เอกสารหลักสูตรแม่บทที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นแต่เพียงเล่มเดียวเท่านั้น แต่หมายรวมถึงทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรม ประสบการณ์ทุกอย่างที่จัดให้เด็ก รวมถึงการสอนของครูในและนอกชั้นเรียนด้วย และจากแนวคิดของนักการศึกษา แสดงให้เห็นว่า หลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางหรือแผนการเรียนการสอน หรือรูปแบบการเรียนการสอน ให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรในปัจจุบันมีหลายระดับ ได้แก่ หลักสูตรระดับประถมศึกษา หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา เป็นต้น

องค์ประกอบของหลักสูตร

ในการพิจารณาหลักสูตร สารสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึง คือ องค์ประกอบของหลักสูตร เพราะสามารถทำให้เห็นโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบ ฅณล สุกประเสริฐ (2517 : 32) มีความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. กิจกรรมการเรียนการสอน
3. งานประเมินผล

สุมิทร ภูพานุกร (2523 : 9) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตร ไปใช้
4. การประเมินผล

สุนน อมรวิวัฒน์ (2514 : 6-7) มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขปหัวข้อวิชาในแต่ละหมวดและประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล

5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ทาบ (Taba 1962 : 4) แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (objective)
2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ (content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation)
4. การประเมินผล (evaluation)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 156) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า องค์ประกอบเพิ่มรูปของหลักสูตรมีอยู่ 8 ประการ คือ

1. จุดหมาย
2. หลักการ
3. โครงสร้าง
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (แต่ละวิชา)
5. เนื้อหารายวิชา
6. สื่อการเรียน
7. วิธีสอน
8. การประเมินผล

การนำหลักสูตรไปใช้

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 184-185) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไว้ ครูใหญ่เป็นผู้มีบทบาทมากในการใช้หลักสูตร จะต้องศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร
2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อการใช้หลักสูตร
3. การจัดการการสอน

4. การจัดครูเข้าสอน
5. การบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน
6. การจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ และการเลือกสรรโครงการ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

7. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร
8. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

สังข์ อุทรานันท์ (2527 : 41) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนของการนำเอาหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ หรือไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท เช่น การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

สันต์ ขรรจบำรุง (2525 : 149) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครู นำเอาโครงการของหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มเหล่านั้นไปปฏิบัติให้บังเกิดผล และรวมถึงการบริหารงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวก ให้ครูและนักเรียนสามารถสอนและเรียนได้

สุมิตร พุฒานุกร (2523 : 130-132) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประเภท คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมาย
3. การสอนของครู

และกล่าวถึงรายละเอียดที่มีส่วนที่สำคัญดังนี้ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จะออกมาให้รูปของเอกสารที่เรียกกันว่า ประมวลการสอนและโครงการสอน ซึ่งจะช่วยขยายความของหลักสูตรให้กระจ่างมากขึ้น และเมื่อครูจะลงมือทำการสอนจริงใ้แก่นั้น อาจต้องทำบันทึกการสอนอีกด้วย เพื่อให้เห็นแนวทางในการสอนออกมาเป็นรายชั่วโมง

แต่ในบางกรณีที่โครงการสอนมีความละเอียดพอ ครูอาจใช้โครงการสอนเป็นเอกสารนำในการสอนแต่ละครั้งก็ได้เลย การจัดมีปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่า เหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาใช้หรือไม่ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ต้องมีให้พร้อม การจัดครูเข้าสอน ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ส่วนการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่คอยให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

สมน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป.: อีศสำเนา) กล่าวถึงแผนเดินทางของหลักสูตร มาสู่ชั้นเรียนดังนี้ หลักสูตร→ประมวลการสอนหรือโครงการสอน→แผนการสอนหรือบันทึกการสอน→กิจกรรมการสอน→นักเรียน จะเห็นได้ว่า ประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน และกิจกรรมการสอนนั้น เป็นสิ่งที่ครูจะต้องปฏิบัติ ต้องเข้าใจและสามารถลงมือทำด้วยตนเองได้ เป็นการขยายหลักสูตรให้สมบูรณ์ และทำให้หลักสูตรนำมาใช้ได้ถูกต้อง มีระบบระเบียบ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 10-11) กล่าวถึง เรื่อง การใช้หลักสูตรไว้ว่า การใช้หลักสูตรนั้นประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติเกี่ยวข้องกัน โดยบุคคลหลายฝ่าย คือ

1. การบริหาร ได้แก่ การจัดการ มีการดำเนินงานไปตามหลักสูตร รวมทั้งการสนับสนุนค่านงบประมาณบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียน
2. การนิเทศติดตามผล ได้แก่ การช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตร รวมทั้งการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน
3. การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโดยครูและนักเรียน

เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรม และมีลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร

4. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน นอกเหนือจากการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม และช่วยเหลือให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน และเป็นการปลูกฝังคุณธรรม รสนิยม และนิสัยอันดีงามแก่นักเรียนด้วย

5. การวัดผลการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการที่ตรวจสอบว่านักเรียนได้ไปถึง บังปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ เพียงใด และบอกว่ามีส่วนใดที่บกพร่อง ต้องแก้ไขปรับปรุงต่อไป

จอร์จ เอ โบซอง (George A. Beauchamp 1975 : 164) ได้กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ว่า หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญที่สุด คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีพัฒนาการเรียนการสอน

จากความหมายของนักการศึกษาทั้งหลาย อาจสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ คือ การแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้การใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย การสอนของครู การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ๆ เกี่ยวโยงกันทั้งสิ้นโดยทุกฝ่ายต้องรู้เรื่องหลักสูตร คือ เข้าใจหลักสูตรให้ตรงกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายจะได้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สู่จุดหมายเดียวกัน กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยมีเด็กหรือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความเจริญงอกงามของเด็กเป็นจุดหมายปลายทางความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของหลักสูตร จึงขึ้นอยู่กับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเรียกรวมกันว่าการใช้ หลักสูตรนั่นเอง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

สงึก อุทรานันท์ (2527 : 273) กล่าวถึง บุคลากรและบทบาทของ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร มีดังต่อไปนี้

1. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้

1.1 ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และ
ดำเนินการ เรียบการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

1.2 ทำการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในหน่วยงานที่ใช้หลักสูตร

1.3 ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยการ
ให้บริการวัสดุหลักสูตร และให้กำลังใจแก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้

2. ผู้บริหาร โรงเรียน การมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้
หลักสูตร ดังนี้

2.1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้เป็นอย่างดี

2.2 ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู

2.3 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอย่าง
สม่ำเสมอ

2.4 กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดการ
อบรม หรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

2.5 ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ

3. หัวหน้ากลุ่มทักษะภาษาไทยหรือหัวหน้าสายวิชา ควรจะดำเนินการส่งเสริม
การใช้หลักสูตร ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเอง
รับผิดชอบอย่างดี

3.2 ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร
ที่ตนเองรับผิดชอบ

3.3 จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนและให้บริการแก่ครู
คนอื่นที่อยู่ในสายเดียวกัน

3.4 ดำเนินการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ของตนอย่างสม่ำเสมอ

3.5 ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่น หรือสายวิชาอื่น เพื่อให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ครูผู้สอน ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตร โดยตรง มีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้

4.1 ทำการศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อย่างชัดเจน

4.2 ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4.3 ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่

4.4 พยายามคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตรที่ตนเองเป็นผู้ใช้

5. บุคลากรอื่น ๆ บุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ บรรณาธิการ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวัดผล นักแนะแนว ฯลฯ ต่างก็มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการกระทำในสิ่งต่อไปนี้

5.1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่

5.2 ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 171-183) ใ้ระบุบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ครู
2. ผู้บริหาร โรงเรียน
3. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน
4. ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเขตพิเศษ
5. หัวหน้ากองการประถมศึกษา หัวหน้ากองการศึกษาพิเศษ
6. ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด
7. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
8. สถาบันฝึกหัดครู
9. กรมเจ้าสังกัด และกรมวิชาการ

กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 31) กล่าวถึง หน่วยงานและบุคคลเกี่ยวข้องกับ การนำหลักสูตรไปใช้ในระดั้มเขตการศึกษา มี 3 ระดับ คือ

1. ระดับหน่วยศึกษานิเทศก์ ใ้แก่ ศึกษานิเทศก์
2. ระดับกลุ่มโรงเรียน ใ้แก่ ครู ผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียน
3. ระดับโรงเรียน ใ้แก่ บุคลากรในโรงเรียน

จากแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตร พอสรุปได้ว่า บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การใช้หลักสูตรประกอบด้วย

1. ผู้บริหารการศึกษา เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ฯลฯ
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ใ้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน
3. ศึกษานิเทศก์
4. ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียนที่ช่วยเหลือและบริการเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตร

ในบรรดาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ครูมีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้ หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพราะครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน มากกว่าผู้อื่นในโรงเรียน ดังนั้นครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจหลักสูตรให้ชัดแจ้ง และ ศึกษาวิธีการต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเตรียมตัวครู เพื่อการสอนอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่มีความสำคัญรองจากครูก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะมีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูใช้หลักสูตรใ้แก่ตรงจุดประสงค์ของหลักสูตร และมีการดำเนินการสอนตามขั้นตอน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียน โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เข้าช่วยดำเนินการให้ การเรียนการสอนในโรงเรียนของตนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ที่สุด เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการ คำนวณวิชาการ จัดให้มีหัวหน้ากลุ่มประสานการรับนิคมขอประสานงานกับครูที่สอนในกลุ่ม ประสพการณ์ การจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความถนัดและความสามารถของครู การจัด การนิเทศภายในโรงเรียน การเสริมขวัญและกำลังใจบุคลากรในโรงเรียน และอื่น ๆ อีกตามความเหมาะสม นอกจากครูและผู้บริหารโรงเรียนแล้ว บุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการใช้หลักสูตรล้วนมีความสำคัญในการที่จะทำให้การใช้หลักสูตรประสพความสำเร็จ

ตามจุดหมายทั้งสี่

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เริ่มใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ใช้ระยะชั้นเป็นลำดับมาจนถึงปี พ.ศ. 2526 ซึ่งใช้ใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อันเป็นปีสุดท้าย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำและปรับปรุงเอกสารหลักสูตรมาโดยตลอด ฉะนั้นเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรในขณะนี้มีความสมบูรณ์และมากพอที่จะศึกษาค้นคว้าได้เต็มที่ ซึ่งจะขจัดปัญหาที่ว่า "ครูหรือผู้บริหารไม่เข้าใจหลักสูตร ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ" ให้ลดลงได้มาก และหากครูหรือผู้บริหารมีความตั้งใจจริงที่จะศึกษาค้นคว้าหาความกระจ่างเกี่ยวกับหลักสูตร ประถมศึกษาจากหลักสูตรหรือวัสดุหลักสูตร หรือจากผู้นับถืออย่างจริงจัง แล้วปัญหาเหล่านี้จะหมดไปได้ในที่สุด นอกจากนี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ศึกษาพิเศษ อาจารย์ผู้สอนการศึกษา อาจารย์พิเศษ ตลอดจนนักศึกษาคูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้อื่น ๆ ควรจะได้อ่านหลักสูตร และวัสดุหลักสูตรจนเข้าใจ จึงจะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า สามารถช่วยเหลือ แนะนำ อบรม สั่งสอนหรือแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้กับผู้อื่นได้อย่างเพิ่มพูนภูมิ หลักสูตรและวัสดุหลักสูตรที่ควรสนใจ และต้องศึกษาอย่างยิ่ง คือ

1. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นเอกสารหลักสูตรฉบับแรก ที่ควรศึกษา เพราะเป็นหลักสูตรแม่บทที่จะชี้บอกแนวทางในการจัดการศึกษาว่าจัดอย่างไร และมีทิศทางไปทางไหน ในเอกสารเล่มนี้จะแบ่งแยกเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ว่าด้วยแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งจะกล่าวถึง หลักการ จุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหา การเรียนการสอน เวลาเรียน การวัดผลประเมินผลการติดตามผล ในส่วนหลังเป็นเนื้อหาสาระของแต่ละมวลประสบการณ์ จัดไว้เป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหาสาระที่บรรจุไว้ในหลักสูตรมีลักษณะกว้าง ๆ อาจจะยากสำหรับครูที่จะอ่านหลักสูตรเล่มนี้เพียงเล่มเดียว แล้วไปสอนให้ตรงเป้าได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารทุกระดับและครู ตลอดจนผู้บริหารนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำเป็นจะต้องศึกษาให้เข้าใจตรงกัน เพื่อจะได้รู้จักทิศทางที่จะบริหาร นิเทศ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ตรงตาม

เป้าหมายของหลักสูตร

2. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งกรมวิชาการได้จัดทำขึ้น เพื่ออธิบายรายละเอียดของหลักสูตร และชี้แจงแนวทางการใช้หลักสูตร เอกสารฉบับนี้จึงเป็นเหมือนคู่มือปฏิบัติการใช้หลักสูตร สำหรับผู้ดำเนินงานการศึกษาทุกระดับ และทุกสังกัด แต่มุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน คือ ครูและครูใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ร่วมดำเนินการต่าง ๆ ในโรงเรียน ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้ศึกษานิเทศ ผู้ประเมินผลทางการศึกษา และผู้ผลิตครู จำเป็นต้องเข้าใจหลักสูตรให้สอดคล้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับโรงเรียน

3. วัตถุประสงค์หลักสูตร เป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่นำรายละเอียดของหลักสูตรมาขยายเพื่อให้ครูสามารถดำเนินการ เรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่น แผนการสอน โครงการสอน ประมวลการสอน คู่มือครู เอกสารสิ่งพิมพ์ที่จะช่วยทั้งครูและเด็กเรียนได้ดียิ่งขึ้น

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีสาระสำคัญที่ควรศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 1-5) กล่าวถึงสาระของหลักสูตรไว้ดังนี้

แนวทางหรือเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นส่วนที่ว่าด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง มีสิ่งสำคัญดังนี้

1. หลักการมี 3 ข้อ คือ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน เป็นประโยชน์แห่งการดำรงชีวิต และเพื่อสร้างเอกภาพของชาติ

2. จุดหมายมี 4 หมวด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์จะให้เกิดขึ้นหรือมีขึ้นเพื่อให้เป็นคุณสมบัติของคนไทย ได้แก่

หมวดที่ 1 คุณสมบัติที่ก่อการเน้น เช่น ความเสียสละ ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์และอกตัญญู เป็นต้น

หมวดที่ 2 ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ในด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การทำงานและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

หมวดที่ 3 ชีวิตที่สงบสุข ได้แก่ เรื่องของการปรับตัวและการควบคุมจิตใจของตน

หมวดที่ 4 การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ เช่น การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนที่มีต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ เป็นต้น

3. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ได้จัดเป็นกลุ่มประสบการณ์ 5 กลุ่ม กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : ค) ได้กำหนดไว้ คือ

3.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์

3.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 12 หน่วย คือ สิ่งมีชีวิต ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย ชั่ว เหตุการณ์วันสำคัญ การทำมาหากิน พลังงานและสารเคมี จักรวาลและอวกาศ ประเทศเพื่อนบ้าน การสื่อสาร และการคมนาคม ประชากรศึกษา การเมืองและการปกครอง

3.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ประกอบด้วยจริยศึกษาและกิจกรรมสร้างนิสัย ศิลปศึกษา พลศึกษา และดนตรีและนาฏศิลป์

3.4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วย งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ งานช่างและงานเลือกแขนงต่าง ๆ

3.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และวิชาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เพื่อให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนั้น ได้กำหนดเป็นแนวทางไว้ว่า ในการวัดและการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการให้เลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปี เป็นหน้าที่ของครูและครูใหญ่ จะสอบเมื่อสอบจบแต่ละบทหรือสอบเป็นระยะก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน (ซึ่งอยู่ในภาคผนวก) ส่วนการกรอกคะแนนผลการเรียนและการรายงานผลการเรียน ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบนั้น ทางกรมวิชาการได้จัดทำเอกสารเป็นแบบฟอร์มเพื่อการนี้ 2 ฉบับ คือ สมุขรรายงานประจำตัวนักเรียน เป็นแบบฟอร์ม ป 01 สมุขรประจำชั้น เป็นแบบฟอร์ม ป 02

ทางด้านการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้เกิดใฝ่ใฝ่ปฏิบัติจริง รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ และเป็นคนช่างสังเกต ครูจะเป็นเพียงที่เลี้ยงให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา และคอยทะลอม

เมื่อนักเรียนเดินไม่ตรงทางหรือออกนอกจุดหมายที่วางไว้ การกำหนดช่วงเวลาเรียนก็กำหนดไว้ คาบ/ช่วงละ 20 นาที เพื่อครูจะได้ปรับการสอนให้พอเหมาะกับวัยและความสนใจของผู้เรียนได้ง่ายขึ้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 4) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และถือว่ากระบวนการเรียนสำคัญพอ ๆ กับเนื้อหา

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรับรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เปิดให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม ฯลฯ ทั้งนี้ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้แสดง เป็นผู้กำกับกับการแสดง และปล่อยให้เด็กเรียนลงมือแสดงเอง

3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การเรียนการสอนภาคปฏิบัติจะเน้นการทำงานเป็นรายกลุ่ม หรือร่วมกันเป็นสำคัญ

4. เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอนให้โรงเรียนหรือท้องถิ่นกำหนดช่วงเวลาเรียนเอง โดยกำหนดครั้งละกี่คาบ เป็นช่วงสั้นหรือช่วงยาวได้ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาวิชา และกิจกรรม

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2521 : 31) กล่าวถึง บทบาทของครูในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ที่สุดหลังจากยกเลิกหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ไปแล้ว ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่นี้ ครูต้องเปลี่ยนบทบาทของตนไปจากเดิม โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ครูต้องใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชา ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรม

ด้วยตนเอง ฯลฯ ทั้งนี้ครูจึงควรเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญต่าง ๆ ของหลักสูตรใหม่ เช่น หลักการ จุดหมาย มวลประสบการณ์เวลาเรียน คำแนะนำการเรียนการสอน การประเมินผล และพยายามพิจารณาให้เห็นข้อคิดต่าง ๆ ของหลักสูตรใหม่
2. พยายามจัดหาเอกสารหลักสูตรชนิดต่าง ๆ และใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม ระเบียบประเมินผล และพยายามศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร แผนการสอน แบบเรียน และสื่อการเรียน
3. ศึกษาให้เข้าใจอย่างแจ่มชัดเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ ที่หลักสูตรแนะนำไว้ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา การค้นคว้า การทำงานกลุ่ม อภิปราย การสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้เลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหาวิชา และผู้เรียน
4. ต้องใฝ่ใจศึกษาและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เช่น เนื้อหาวิชา ที่เกี่ยวกับเรื่องที่สอน วิทยาการใหม่ ๆ ข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้ครูเป็นคนทันสมัยและมีใจจดจ่อทำการสอน
5. ครูต้องเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาพยายามให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน และครูต้องระลึกอยู่เสมอว่า ผู้เรียนเป็นคารานำแสดง ส่วนครูนั้นเป็นผู้กำกับกับการแสดง
6. สอนโดยมีจุดมุ่งหมายทุกครั้ง ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าในการสอนเรื่องต่าง ๆ นั้นต้องให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมอะไรบางอย่าง และดำเนินการสอนให้เป็นไปตามนั้น แล้ววัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้านักเรียนไม่ผ่านพฤติกรรมใดที่จัดให้ต้องสอนซ่อมเสริม
7. พยายามแสวงหา จัดหา รวมทั้งใช้วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรที่จัดทำไว้
8. พยายามใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียน เพื่อจะได้ทราบพื้นฐานความสนใจ ความถนัดและปัญหาของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้ใช้เป็นประโยชน์ในการสอน อบรม และปกครองเด็ก

9. พยายามใช้แหล่งวิทยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ในชุมชน ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น เชิญผู้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มาเป็นวิทยากร ทัศนศึกษา ศึกษาดูงานตามโรงงาน ฟาร์ม สถานที่สำคัญต่าง ๆ ฯลฯ

10. พยายามจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยจัดตั้งชุมนุม เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ตามความถนัด ความสนใจ สุขภาพอนามัย ความเป็นพลเมืองดี ทำนุบำรุงประเพณีศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ฯลฯ

นิโคลัส เบนเนคต์ (2521 : 50-60) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของครูที่สอดคล้องกับแนวหลักสูตรใหม่ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ครูควรสอนแบบบรรยายให้น้อยลง และส่งเสริมให้มีการสนทนา และอภิปรายจากหลาย ๆ ฝ่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น นักเรียนกับนักเรียน ครูกับนักเรียน เป็นต้น
2. ครูควรบอกให้นักเรียนทำความเข้าใจ แต่ควรสนับสนุนให้นักเรียนตัดสินใจเอง
3. ครูควรตระหนักว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากการอภิปรายและทำกิจกรรมต่าง ๆ มิใช่เกิดจากการบรรยายหรือเรียนจากหนังสือ
4. ครูควรจะต้องอิงถึงหนังสือแบบเรียนและทฤษฎีทางวิชาการให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ควรยกตัวอย่างต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมจริงมาใช้ให้มากที่สุด
5. นาน ๆ ครั้งจึงควรให้เด็กหัดหัดโต้เรียนในสิ่งเดียวกันในเวลาเดียวกัน ความปกติแล้วห้องเรียนควรจะเป็นกลุ่มตามความสามารถของนักเรียน
6. ครูไม่ควรดำเนินการทดลองด้วยตนเอง แต่ควรให้นักเรียนได้ดำเนินการด้วยตนเอง (โดยมีครูเป็นแค่เพียงผู้ช่วยเหลือทั่ว ๆ ไปเท่านั้น)
7. กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ควรให้ครูเป็นผู้สาธิต แต่ควรจะให้นักเรียนเป็นผู้วางแผนและดำเนินการเอง ครูให้การช่วยเหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
8. ในการประเมินผล ครูควรที่จะเพิ่มความสนใจในกระบวนการหาคำตอบมากกว่าพิจารณาว่านักเรียนตอบถูกหรือผิดแค่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น
9. ครูควรพยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก
10. ส่วนใหญ่การวัดผลควรที่จะวัดในด้านการนำเอาความรู้ เจตคติ และทักษะ

ไปไข่มากกว่า

11. เมื่อสอนวิชาใดก็ตาม ครูควรพยายามผสมผสานสิ่งที่กำลังสอนอยู่ให้เข้ากับวิชาอื่น ๆ ที่สอนอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

12. การสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม ไม่ควรจะสอนในแง่เป็นกฎเกณฑ์ทางวิชาการเท่านั้น แต่ควรจะสอนในแง่ที่มีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของนักเรียน

ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร จำเป็นต้องสนใจศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และทราบแนวทางจัดการศึกษาว่าจะจัดอย่างไร และไปในทิศทางใด เอกสารที่สำคัญ คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และวัสดุหลักสูตร ซึ่งเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่ขยายรายละเอียดของหลักสูตร นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนของครู ต้องเป็นไปในลักษณะครูเป็นเพียงผู้แนะนำ โดยใช้วิธีการสอนหลายวิธีให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชา ส่วนนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในค่านกระบวนกรจัดการเรียนการสอนแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือ การจัดบรรยากาศในห้องเรียน

หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

การนำหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทยไปใช้ให้ได้นอกตามจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และศึกษาแนวการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ในเอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นอกจากนี้ยังต้องศึกษาวัสดุหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทักษะภาษาไทยโดยเฉพาะ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทยที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ จึงเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรและแนวการใช้หลักสูตรดังกล่าวดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1) กล่าวถึง จุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร กลุ่มทักษะภาษาไทย ได้แก่

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษา ในคำกริยา พหูพจน์ อ่าน เขียน
2. ให้มีทักษะในการ พัง พู้อ่าน เขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อ หังรับหัง ถ่ายทอด รู้สึกรักใคร่อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล
5. ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ
6. ให้สามารถใช้ผลจากการเรียนวิชาภาษาไทยมาช่วยในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ
7. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษา และวรรณคดีในแง่ที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และในแง่ที่ส่งเสริมความงอกงามในชีวิต

ภาษาไทยเป็นเรื่องของความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดี ซึ่งประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ตลอดจนการเขียนเรียงความ คัดลายมือ จดหมายและบทร้อยกรอง ในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนไม่ไ้แบ่งเป็นรายวิชา แต่ให้เรียนผสมผสานกันไปตามลำดับความยากง่ายและความเหมาะสม กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 57-58) กล่าวถึงหลักสูตรภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ไว้ดังนี้

เนื้อหา	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
การฟัง			
- ความพร้อมเพื่อการฟัง	✓		
- มารยาทในการฟัง	✓	✓	✓
- การฟังเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่ง	✓	✓	
- การฟังคำอธิบายต่าง ๆ	✓		
- การฟังเรื่องราวต่าง ๆ	✓		

เนื้อหา	ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6
- การฟังสิ่งบันเทิงและการเล่นเพื่อส่งเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา	✓	✓	✓
- ความพร้อมเพื่อรับบทเรียนใหม่		✓	✓
- การใช้ความคิดในการฟัง		✓	✓
- การฟังข่าวเหตุการณ์ ฟังเรื่องใกล้ตัวและไกลตัว		✓	✓
- การฟังจากบุคคลและกิจกรรมการแสดง			✓
- ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง			✓
การพูด			
- ความพร้อมเพื่อการพูด	✓		
- มารยาทในการพูด	✓		
- การสนทนาและซักถาม	✓		
- การเล่าเรื่องและการรายงาน	✓		
- การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	✓		
- สิ่งบันเทิงและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้ภาษา	✓	✓	✓
- การเตรียมความพร้อมเพื่อรับบทเรียนใหม่		✓	
- มุขฉีกภาพในการพูด		✓	✓
- การเล่าเรื่อง การรายงาน และการอภิปราย		✓	✓
- การเตรียมความพร้อมเพื่อการพูด			✓
- การลำดับความคิดในการพูดประเภทต่าง ๆ			✓
- การใช้ภาษาเพื่อมนุษยสัมพันธ์และบูรณาการงาน			✓
การอ่าน			
- ความพร้อมในการอ่าน	✓		
- ขอบปฏิบัติในการอ่าน การใช้หนังสือ การใช้นุ่ม หนังสือหรือห้องสมุด	✓	✓	
- การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ	✓	✓	✓

เนื้อหา	ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6
- ประมวลค่าและการใช้พจนานุกรม	✓	✓	✓
- ความรู้และการฝึกฝนทักษะเฉพาะเพื่อการอ่าน	✓		
- ทบทวนพื้นฐานความรู้และทักษะเดิม		✓	✓
- การอ่านเพื่อหาความรู้และความเพลิดเพลิน		✓	✓
- ข้อปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดและแหล่งหาความรู้		✓	✓
- การอ่านในยามว่าง			✓
การเขียน			
- ความพร้อมในการเขียน	✓		
- ข้อปฏิบัติและหลักเกณฑ์ในการเขียน	✓		
- ความรู้และทักษะในการเขียน	✓	✓	
- สิ่งที่ให้เขียน	✓		
- ทบทวนความรู้เดิมและเพิ่มพูนทักษะในการเขียน		✓	✓
- ข้อปฏิบัติและหลักเกณฑ์ในการเขียน		✓	
- การเขียนเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้		✓	
- การเขียนเพื่อชีวิตประจำวัน		✓	
- การเขียนเพื่อแสดงความนึกคิดอย่างเสรี		✓	
- การใช้แหล่งวิทยาการเพื่อการเขียน		✓	✓
- การใช้ประมวลค่าและพจนานุกรม	✓	✓	✓

เอกสารหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย และสื่อการเรียนรู้ที่เป็นวัสดุอุปกรณ์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 67-68) ครอบคลุมถึง และมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

เอกสารหลักสูตรภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้จัดทำ ได้แก่

1. คู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
2. หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

3. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
4. แบบฝึกการเขียนอักษรไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
5. หนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. คู่มือการสอนภาษาไทย เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดของการสอนทักษะต่าง ๆ ทางภาษาไทย มีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 (สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น แต่เดิมประกอบด้วยแผนการสอน และคู่มือหนังสือเรียนภาษาไทย ในปีการศึกษา 2525 ใ้รวมเอกสารทั้งสองเล่ม เป็นเล่มเดียวกัน คือ คู่มือการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในคู่มือการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้ มีลักษณะพิเศษแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกเป็นแผนสำหรับการเตรียมความพร้อมมี 18 แผน ใช้เวลาสอนโดยประมาณ 150 คาบ ครูควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่มิในแผน เพราะเป็นการช่วยปูพื้นฐานความพร้อมทางด้านภาษา และประสบการณ์อื่น ๆ ให้แก่นักเรียน ตอนที่สอง เป็นแผนที่ควบคู่กับหนังสือเรียนมี 40 แผน ใช้เวลาสอนโดยประมาณ 900 คาบ ซึ่งกำหนดกิจกรรมสำหรับแต่ละบทเรียนไว้ให้ครูเลือกนำไปใช้เหมือนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จะมีเวลาเรียน 1050 คาบ เหมือนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีเวลาเรียน 600 คาบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีเวลาเรียน 300 คาบ คิดเป็นร้อยละจากเวลาเรียนทั้งหมดใน 1 ปี จะเท่ากับ ร้อยละ 35 ร้อยละ 20 และร้อยละ 10 ตามลำดับ คู่มือการสอนภาษาไทยทุกชั้น จะชี้แจงวิธีสอนแต่ละบทเรียนไว้อย่างละเอียด ถ้าครูดำเนินแนวการสอนตามข้อเสนอแนะ ก็จะบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรทุกประการ

2. หนังสือเรียนภาษาไทย เป็นเอกสารที่ใช้เพิ่มพูนทักษะในการอ่านแก่ผู้เรียนตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1-4 ใ้กำหนดค่าซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ผู้เรียนควรรู้ไว้ดังนี้ ประถมปีที่ 1 ใ้รู้คำอย่างน้อย 450 คำ ประถมปีที่ 2 เรียนเพิ่มจากประถมปีที่ 1 อีก 800 คำ ประถมปีที่ 3 เรียนเพิ่มจากประถมปีที่ 2 อีก 1,200 คำ และประถมปีที่ 4 เรียนเพิ่มจากประถมปีที่ 3 อีก 1,550 คำ รวม 4,000 คำ ส่วนประถมปีที่ 5-6 ไม่ใ้กำหนดเพราะถือว่ารู้คำต่าง ๆ มากพอที่จะอ่านคำอื่น ๆ ต่อไปได้ หนังสือเรียนเล่มนี้แบ่งเป็นบท ๆ ละ 2 ตอน ตอนแรกเป็นเนื้อเรื่อง ตอนท้ายเป็นแบบฝึก นอกจากครูจะไม่ฝึกหนังสือเรียนเพียงเล่มเดียวในการสอนภาษาไทยแล้ว ยังควรรหาหนังสือส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กอีกด้วย

3. แบบฝึกหัดภาษาไทย เป็นแบบฝึกหัดที่ใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมจากกิจกรรมท้ายบทเรียน หรือในคู่มือการสอน และครู อาจประเมินผลการเรียนของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดนี้ได้ด้วย

4. แบบฝึกการเขียนอักษรไทย เป็นแบบฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือ ลำดับขั้นตอน การเขียนพยัญชนะ สระ เพื่อให้ครูนำไปใช้สอนควบคู่กับการสอนแผนการเตรียมความพร้อม สำหรับชั้นปีที่ 1 ดังกล่าวแล้ว

5. หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทย เป็นหนังสือ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหนังสือเรียน และมีความยากง่ายพอกับระดับความรู้แต่ละระดับชั้น

สื่อการเรียนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ คือ

1. บัตรคำ บัตรภาพชนิดต่าง ๆ เช่น บัตรคำ บัตรประโยค บัตรภาพ บัตรคำประกอบภาพ บัตรประสมคำ ภาพต่าง ๆ สำหรับประกอบการเรียน ฯลฯ
2. กระเป๋านั่ง
3. กระดานป้ายสำลี
4. แผ่นหมุนหรือของเล่นคำ
5. แผนภูมิต่าง ๆ เช่น แผนภูมิเปรียบเทียบเสียงต้น แผนภูมิแยกอักษร สามหมู่ ฯลฯ
6. เพลงประกอบการสอน
7. หจกานุกรมฉบับนักเรียน
8. แบบฟอร์มต่าง ๆ เช่น แบบกรอก โทรเลข หน้าที่ ออมสิน ฯลฯ
9. กระดาษทราย
10. หนังสือพิมพ์รายวัน ฯลฯ

การสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1) กล่าวถึง ความสำคัญของภาษาไทย ไว้ว่า ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็น เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ จึงควรให้ผู้เรียน

เห็นคุณค่า มีความรู้ ทักษะ และเจตคติอันถูกต้องตามความเหมาะสมแก่วัยและระดับชั้น เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม

สำหรับการสอนภาษาไทย ในเอกสารแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 59-60) ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

การเรียนการสอนภาษาไทยโดยทั่วไป มุ่งส่งเสริมการใช้ภาษาให้ถูกต้อง เพื่อให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ แสวงหาความรู้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นสิ่งสำคัญมาก จึงมีแนวทางการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. คำนี้ถึงการเตรียมความพร้อมเป็นสำคัญ ในระยะเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กำหนดให้เตรียมความพร้อมในด้านกาฬัง การพูดให้ชัดเจน การใช้ส่ายคา การฝึกกล้ามเนื้อมือ ฯลฯ ก่อนเข้าสู่บทเรียน สำหรับชั้นต่อไป การเตรียมความพร้อมจะอยู่ในลักษณะของการทบทวนก่อนเข้าสู่บทเรียน
2. มุ่งให้สอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้สัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นกระบวนการธรรมชาติในการสอนภาษา ทั้งนี้ได้หมายความว่า จะต้องสอนทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน ทุกครั้งอาจจะสอนให้สัมพันธ์กัน ใค้แก่ 2-3 ทักษะ เท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใด เพราะการสอนทักษะให้สัมพันธ์กันนั้น ควรสัมพันธ์กันเท่าที่จะทำได้ ขึ้นอยู่กับเวลาและความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนบางคนอาจจะต้องฝึกฝนทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการสอนซ่อมเสริมของครูก็ได้
3. การสอนหลักภาษา สอนในลักษณะที่นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มิได้สอนเพื่อความรู้ในเนื้อหา ดังนั้นจึงนำเนื้อหาของหลักภาษาที่จำเป็นต่อการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน มาผสมผสานแทรกไว้ในทักษะต่าง ๆ เป็นการสอนหลักภาษาเพื่อการใช้ภาษา
4. ส่งเสริมกระบวนการคิด ควบคู่ไปกับการฝึกฝนทักษะทั้ง 4 เพื่อปลูกฝังนิสัยในการคิดไตร่ตรองหาเหตุผลนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดย

ครูใช้วิธีสอนเข้าช่วย เช่น หลีกเลี่ยงการสอนแบบบรรยาย พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด การกระตุ้นโดยใช้วิธีการถามตอบในเบื้องต้น เป็นต้น

5. ปลุกฝังนิสัยการรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้รู้จักการเลือกหนังสืออ่าน กำหนดให้อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม จัดกิจกรรม การค้นคว้า รายงาน อภิปราย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง เมื่อออกจากสถานศึกษาไปแล้ว

6. ควรประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนทุกระยะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองได้ด้วย

7. ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ทักษะจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการฝึกฝนมาก ๆ ดังนั้นครูจึงควรจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้มาก เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วและประสบความสำเร็จในการใช้ภาษา

8. ความสามารถในการเรียนรู้อันแตกต่างกัน ดังนั้นครูควรวางวิธีการช่วยเหลือผู้ที่เรียนช้าไม่ควรทอดทิ้ง เพื่อให้ทุกคนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาของตน การสอนซ่อมเสริมจะช่วยให้ดีมาก

9. การเรียนการสอนตามหลักการประการหนึ่งของหลักสูตร มุ่งให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการดำเนินชีวิต ดังนั้นครูจึงควรนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพบเห็น หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวเด็กมาให้เรียนก่อน นอกจากนั้นวิธีการบางอย่างในภาษาไทยที่กำหนดไว้ ล้วนมาจากหลักการดังกล่าวทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น การแต่งหนังสือเรียน โดยผูกเป็นเรื่องราวอ่าน การแจกรูปสะกดคำโดยยึดตัวอักษรที่มองเห็นก่อน และให้รู้จักสระสละรูปเปลี่ยนรูปในขั้นที่สูงขึ้น การเรียนสระประสมบางตัวที่ซ้ำมาก ก่อนสระเดี่ยวที่ซ้ำก่อน ดังนั้น เป็นต้น

10. การเรียนภาษาไทยในโรงเรียน กำหนดให้เรียนภาษาไทยกลาง เหมือนกันหมดทั้งประเทศ รวมทั้งกำหนดจำนวนคำขั้นต่ำที่ควรรู้ไว้ 4,000 คำ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และยังแสวงถึงความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ ในขณะที่เดียวกัน ผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกลาง และภาษาถิ่นให้สื่อความหมายได้ตรงกัน ในการสอนภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับภาษาถิ่นด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนภาษาไทย จำเป็นต้องมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนด้วยการ การจัดมุมภาษาไทย การจัดป้ายนิเทศ รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนและครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เทคนิคและวิธีสอนของครูซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นการวัดผลและประเมินผล นั้นอาจใช้กิจกรรมการเรียนการสอนได้หลายวิธีตามความเหมาะสม กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 9) กล่าวถึง วิธีการหลายอย่างไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายวิธี ครูควรเลือกวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมว่า เรื่องใด ตอนใด ควรใช้วิธีใด วิธีการต่าง ๆ นำมาใช้ได้มีหลายวิธี เช่น บรรยาย อภิปราย ถามตอบ บทบาทสมมติ แบ่งกลุ่มแก้ปัญหา ศึกษาปัญหาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ค้นคว้า ศึกษาเอกสารที่ รายงาน โต้เวที เล่นละคร ทดลอง สาธิต จัดนิทรรศการ ประกวด แข่งขัน จดบันทึก อ่านวิจารณ์ หาสมุทภาพ ใช้อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ และระดมความคิด (brain storming) เป็นต้น ครูและผู้นักศึกษานักวิชาการ ควรประชุมปรึกษาหารือกัน เกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ เป็นครั้งคราวเพื่อทบทวนและหาทางปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ แล้ว ครูจำเป็นต้องสอนเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครู การสอนลักษณะนี้เรียกว่า การสอนซ่อมเสริม มักทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย การสอนซ่อมเสริมนักเรียนมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพโรงเรียน และสภาพของนักเรียนว่าควรที่จะเลือกวิธีใดจึงจะเหมาะหรืออาจจะเลือกหลาย ๆ วิธีก็ได้ อรสา ปราชญ์นคร (2525 : 94-95) เสนอแนะวิธีสอนซ่อมเสริมไว้ดังนี้

1. นักเรียนสอนกันเอง ในการสอนซ่อมเสริมผู้สอนอาจจะคัดเลือกนักเรียนเก่งช่วยสอนนักเรียนที่ยังไม่บรรลุจุดประสงค์ โดยให้ช่วยสอนตัวต่อตัว หรือสอนเป็นกลุ่มย่อย
2. การสอนแบบตัวต่อตัว การสอนซ่อมเสริมแบบตัวต่อตัวระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะผู้สอนสามารถเลือกใช้ถ้อยคำหรือวิธีการใดที่เหมาะสมกับนักเรียน สามารถจะซักจงความสนใจของนักเรียนได้ใกล้ชิด และสามารถ

สอนได้ตรงตามที่นักเรียนกำลังมีปัญหา ผู้สอนนอกจากเป็นครูประจำชั้น ประจำวิชาแล้ว ถ้าหากใช้ครูคนอื่น ๆ ได้ก็ยิ่งดี เพราะผู้สอนจะได้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนในแบบใหม่

3. การสอนแบบกลุ่มย่อย เพื่อความสะดวกควรจัดนักเรียนที่มีปัญหาเหมือนกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มหนึ่งประมาณ 2-3 คน ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการสอนและให้งาน สลับหมุนเวียนกันไปทีละกลุ่ม ข้อดี คือ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะช่วยกันแก้ปัญหาความเข้าใจ ในบทเรียนซึ่งกันและกัน ร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ทำให้ใครมีความรู้สึกว่ามีปมค้อย หรือ ปมเค้น ผู้สอนนอกจากจะใช้ครูที่สอนประจำแล้วก็อาจจะเปลี่ยนให้ผู้อื่นสอนแทนหรือหมุนเวียนกันก็ได้

4. แบบเรียนสำเร็จรูป ในกรณีที่ผู้สอนพบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนในบางเรื่อง ก็อาจจะใช้แบบเรียนสำเร็จรูปแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เป็นสื่อในการเรียน โดยนักเรียนแต่ละคนต้องอ่าน ทำแบบฝึกหัด และตรวจคำตอบของตนในแบบฝึกหัดสำเร็จรูป นั้น

5. สมุดแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง มีลักษณะคล้ายแบบเรียนสำเร็จรูป เพราะเริ่มต้นด้วยการให้บทเรียนแล้วให้แบบฝึกหัด ต่อจากนั้นจึงเฉลยคำตอบลักษณะ ที่แตกต่างกัน ก็คือ สมุดแบบฝึกหัด มีแบบฝึกหัดมากกว่าแบบเรียนสำเร็จรูป เพราะมี จุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัด เป็นการฝึกทักษะให้มากยิ่งขึ้น

6. เขียนคำถามเอง โดยการให้นักเรียนอ่านบทเรียน แล้วเขียนคำถามจาก บทเรียนนั้นลงบนบัตรคำถาม จำนวนคำถามแล้วแต่ละกำหนด จากนั้นจึงเขียนคำตอบลง บนบัตรคำตอบ เมื่อเขียนเสร็จแล้วนักเรียนจับคู่ วิธีนี้เป็นการศึกษาโดยการถาม-ตอบ ซึ่ง เริ่มต้นด้วยคำถามของตนเองก่อน จากนั้นเป็นการถาม-ตอบ โดยใช้คำถามของเพื่อน

7. ให้ทำกิจกรรมเพิ่มเติม ภายหลังจากการวินิจฉัยปัญหา ถ้าพบว่า ผู้เรียน มีความเข้าใจแล้ว แต่สมควรได้รับการฝึกทักษะเพิ่มขึ้นอีก ผู้สอนอาจใช้วิธีการมอบหมาย งานให้ทำ เช่น ทำแบบฝึกหัดเพิ่มขึ้น โดยจะทำได้ที่บ้านหรือที่โรงเรียนก็ได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 45, 47) กล่าวถึง หลักการ สอนซ่อมเสริม และการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน ไว้ดังนี้

หลักการสอนซ่อมเสริม

1. การสอนซ่อมเสริม ต้องเป็นการสอนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ขจัดข้อเสีย ข้อบกพร่องของนักเรียน ตลอดจนการเรียนที่ไม่ถูกวิธีให้หมดไป เพื่อซ่อมให้ดีขึ้น
2. การสอนซ่อมเสริม เป็นการสร้างเจตคติ และนิสัยที่ดีงามให้แก่ นักเรียน ควบคู่การเรียนที่ถูกวิธี

การสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนก่อน

1. สอนโดยการแบ่งกลุ่ม ตามข้อบกพร่องของนักเรียน ครูอาจดูได้จาก คะแนนของนักเรียน จากผลงานและการสังเกต
2. จัดตารางสอนเพื่อช่วยเหลือ ซึ่งอยู่ในคู่มือของครู จะสอนตอนใด เวลาใด จะเป็นการสอนก่อนโรงเรียนเช้า ตอนพักกลางวัน ในเวลาเรียนหรือหลังจากเลิกเรียนก็ได้ แต่ต้องระมัดระวังเสมอว่า ถ้านักเรียนเหนื่อยหรือเบื่อก่อน การสอนซ่อมเสริมจะไม่ได้ผล
3. ควรสอนทุกวัน ใช้ระยะเวลา 30-40 นาที
4. สอนเป็นหมู่และรายบุคคล
5. ไม่ควรให้การบ้านแก่นักเรียน จนกว่าจะเชื่อมั่นว่านักเรียนมีความมั่นใจ ในการทำงาน และประสบผลสำเร็จในการทำงานแล้ว
6. ครูต้องบันทึกผลการเรียนของนักเรียน และงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ ตลอดจนศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นการสำรวจหรือตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และจัดให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปีตามความสามารถของผู้เรียนให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนและครู ทดสอบเป็นระยะหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะ การจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมี 3 ขั้นตอน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 10)

1. การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะ เบื้องต้นของนักเรียนแต่ละชั้น ก่อนลงมือสอน เพื่อจะไ้ทราบว่านักเรียนคนใดอ่อนหรือเก่งในด้านใด มากน้อยเท่าใด อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน

2. การประเมินผล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น เป็นการประเมินเป็นกลุ่มประสมการณ์ ว่าแต่ละคนผ่านครบร้อยละ 60 ของพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มประสมการณ์หรือไม่ โดยจะต้องจัดทำให้เสร็จก่อนสอบครั้งสุดท้ายอย่างน้อย 2 สัปดาห์

3. การประเมินผลปลายภาคเรียน ต้องวัดตามกลุ่มประสมการณ์ ยกเว้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ภาคสุดท้ายไม่ต้องประเมินผลปลายภาค เพราะมีการสอบปลายปีแทน

การประเมินผลปลายภาคเรียนต้องประเมินออกมาเป็น "ระดับผลการเรียน" โดยยึดหลักประเมินดังนี้

ระดับ 4	ดีมาก	หมายถึง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
ระดับ 3	ดี	หมายถึง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70-79
ระดับ 2	ค่อนข้างดี	หมายถึง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60-69
ระดับ 1	พอใช้	หมายถึง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 40-59

จุดประสงค์สำคัญของการประเมินผลปลายภาคเรียนนี้ก็เพื่อต้องการให้ครูแจ้งผลการเรียน โดยสรุปของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ และเพื่อต้องการให้ครูได้ประเมินความบกพร่องในแต่ละกลุ่มประสมการณ์ แล้วดำเนินการจัดวางแผนการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอนให้ดีขึ้น

เอกสารของหน่วยศึกษานิเทศก์ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงใหม่ (2526 : 1-3) ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น เป็นหน้าที่ของครูทุกคน ที่จะต้องตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนที่จะสอน เป็นการ ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อต้องการให้ครูรู้ว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะนำมาคิดต่อ

กับสิ่งที่เรียนใหม่ได้มากขึ้นเพียงใด ทั้งนี้จะเรียนต่อไต่หรือยัง เพราะผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน และเพื่อประโยชน์ต่อครูโดยตรงว่า จะเริ่มต้นสอนเด็กแต่ละคนที่จุดใด จะใ้กว้างแผนการสอนใดเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน และเมื่อประเมินไปแล้วนักเรียนไม่มีพื้นฐานเรื่องใดเพียงพอ ครูจะต้องจัดซ่อมเสริมให้ก่อนที่จะเรียนเรื่องนั้น ๆ

2. การประเมินผลความรู้ความสามารถ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้น การประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 กำหนดให้ประเมินผลตามจุดประสงค์ซึ่งมีปรากฏในแผนการสอนและคู่มือครูเป็นจุดประสงค์ที่เน้นเฉพาะแผนเฉพาะบทนั้น ๆ เป็นการประเมินผลระหว่างเรียน หรือเรียกว่าสอนไปสอบไป เพื่อต้องการทราบว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ทั้งไว้ในขณะทำการสอนหรือไม่ และบทพร้อมในเรื่องใด มีใครบ้างที่ยังไม่บรรลุจุดประสงค์ข้อใด เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ถูกต้อง นอกจากครูจะประเมินการผ่านจุดประสงค์ในแผน หรือคู่มือแล้ว ครูจะต้องประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเขียนไว้ใน ป.02-2 (สมุคประจำชั้น) อีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02-2 เป็นจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งรวบรวมมาจากจุดประสงค์ประจำแผนประจำบท ที่มีข้อความสอดคล้อง หรือคล้ายคลึงกันในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน มาเขียนเป็นจุดประสงค์ใหม่ เรียกว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะเป็นเกณฑ์หนึ่งของการเลื่อนชั้น เมื่อครูสอนครบตามจุดประสงค์ที่สัมพันธ์กันในกลุ่มประสบการณ์นั้น ๆ แล้ว จะต้องทำการประเมินว่า นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น ๆ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วหรือยัง ถ้าบรรลุแล้วก็เช็คนำหน้า (✓) ใน ป.02-2 ใต้ ถ้ายังไม่ผ่าน ครูจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองแล้วทำการประเมินใหม่ ซึ่งการประเมินแต่ละครั้งครูจะต้องใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง โดยต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีวัดและ เครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

การตรวจสอบความรู้ตามจุดประสงค์นั้น ไม่จำเป็นต้องจัดการสอนให้เป็นทางการ ครูอาจทำการตรวจสอบได้โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด การถามตอบในชั้นเรียน การตรวจงานหรือจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในโอกาสทั่ว ๆ ไป จุดประสงค์บางจุดประสงค์ อาจต้องใช้วิธีการวัดผลทั้งวิธีการสอบค่านความรู้ ความคิด และการปฏิบัติ แล้วจึงนำผลจากการวัดผลทั้ง 3 ค่าน มาประเมินการผ่านจุดประสงค์นั้น หรือจุดประสงค์

บางข้อที่ระบุพฤติกรรมซึ่งต้องปลูกฝังให้เกิดในตัวเด็กไม่สามารถจะตรวจสอบเพื่อสรุปผลได้ทันที แต่จะต้องใช้ระยะเวลาช่วงหนึ่งเพื่อการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งจากในและนอกห้องเรียน และสภาพการณ์ทั่ว ๆ ไป แล้วจึงประเมินผล

3. การประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปี การประเมินผลปลายภาคเรียน จะมีการประเมินผลทุกชั้นเรียน และทุกภาคเรียน ส่วนการประเมินผลปลายปีจะมีการประเมินเฉพาะชั้น ป.2, 4 และ 6 เท่านั้น ภาคเรียนสุดท้ายของชั้น ป.2, 4 และ 6 ไม่ต้องมีการประเมินผลปลายภาค มีเฉพาะการประเมินผลปลายปีอย่างเดียว การประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปี เป็นการประเมินผลรวม หรือประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลโดยสรุป เพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนมีความสำเร็จในการเรียนรู้ไปแล้วทั้งสิ้นเท่าไร มีความสามารถเป็นส่วนรวมเท่าไร เคนค้อยเรื่องใด เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนโดยส่วนรวมได้ถูกต้อง

การประเมินผลในชั้นตอนนี้ กระทำโดยนำเอาจุดประสงค์ที่ได้ประเมินไปแล้วในภาคเรียนมาพิจารณา เพื่อวัดผลปลายภาค/ปลายปี อาจใช้จุดประสงค์ที่สำคัญ ๆ หรือจุดประสงค์ปลายทางที่คิดว่าเป็นตัวแทนของจุดประสงค์อื่น ๆ มาประเมินเพื่อความเที่ยงตรงในการวางแผนประเมินผลปลายภาค/ปลายปี ครูหรือโรงเรียนควรทำตารางวิเคราะห์จุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ว่าจะประเมินในภาคเรียนใหนบ้าง และจะใช้เครื่องมือชนิดใดประเมิน

การประเมินผลปลายภาค/ปลายปี แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ เป็นการวัดหรือตรวจสอบพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนของนักเรียน การตรวจสอบพฤติกรรมในตอนนี้กระทำโดยวิธีสังเกต ตรวจสอบผลงาน เครื่องมือวัดอาจใช้แบบสำรวจรายการ หรือแบบจัดอันดับคุณภาพ เป็นเครื่องมือประกอบการสังเกต

ตอนที่ 2 ภาคความรู้ เป็นการวัดด้านความรู้ ความคิดของนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ที่นำมาวัดตอนนี้เป็นประเภทพุทธิพิสัย เครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบทดสอบ ใช้วิธีการวัดผลโดยครูออกข้อทดสอบให้นักเรียนทำ หรือจะใช้การสอบสัมภาษณ์ สอบปากเปล่า ตามความเหมาะสม

การวัดและประเมินผล มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ครูควรวางจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการวัดด้านใดบ้าง เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ฯลฯ ทุกครั้งที่มีการวัดและประเมินผล ในการเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรวัดหลาย ๆ ด้าน เพราะเป็นเรื่องของทักษะการใช้ภาษาไทย ควรประเมินผล ทุกระยะ เพื่อให้ให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน และให้นักเรียนทราบผลของการประเมิน ค่าย เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้ครูควรเปิดโอกาส ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเองและเพื่อนด้วย การวัดและการประเมินผล นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อครูในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม และการปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้น ครูควรคำนึงถึงการใช้เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ สภาพของนักเรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากเอกสารในการประชุม ระดมความคิด เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการเรียนการสอนของครูประณตศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประณตศึกษาแห่งชาติ (2527 : 35) สรุปได้ว่า กิจกรรม ที่ครูยังไม่สามารถจัดได้ คือ กิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม การค้นคว้า อภิปราย และ การฝึกปฏิบัติจริงครูยังเน้นคำถามการถาม-ตอบ ก้มให้แบบฝึกหัดหรือการบ้าน การให้ทำงาน เป็นรายบุคคล โดยสาเหตุที่สำคัญ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ การวางแผน และ การเตรียมการสอนอย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น เนื้อหา และกิจกรรมมีมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเวลา ดังนั้นครูจึงสอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนด กิจกรรมการร้องเพลงในคู่มือครูมีปัญหา มาก เพราะครูไม่รู้ทำนองเพลง จึงร้องไม่ได้ นอกจากนั้นกิจกรรมส่วนใหญ่ไม่คำนึงถึงเด็กในชั้นที่ขาดการ เตรียมความพร้อม โดยที่ไม่เคยผ่านชั้นเด็กเล็กมาก่อน และพบว่า ความยุ่งยากในเรื่องการวัดผลก็เป็นปัญหาใน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกส่วนหนึ่ง ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มีครู บางส่วนที่ไม่เข้าใจและใช้คู่มือการสอนภาษาไทยไม่เป็น ทำให้การเรียนการสอนใน ส่วนนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การไม่มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมก็เป็นส่วนประกอบที่ สำคัญประการหนึ่งของปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

จากการประมวลปัญหาดังกล่าวทำให้ทราบว่า ถ้าครูมีการวางแผนการสอน

และเตรียมการสอน โดยศึกษาจากคู่มือการสอนภาษาไทย โดยนำมาประยุกต์ใช้ให้
 เหมาะกับสภาพนักเรียน พร้อมทั้งตัวครูเองพยายามพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า
 เทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย และมีการสอนซ่อมเสริม
 ควบคู่กัน ปัญหาต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ยากอย่างแน่นอน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย

จากแนวการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่
 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 59) กำหนดไว้ พบว่า หลักสูตรกลุ่มทักษะ
 ภาษาไทย มุ่งให้สอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีนัก-
 การศึกษาสนใจทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้ศึกษาข้อมูล และทำการวิจัยทั้งรายงานผลการวิจัย
 ต่อไปนี้

วิกรม ชุมสาย ๗ อยุธา (2520 : 8-9) กล่าวว่า เนื้อหาและหลักการ
 ของหลักสูตรภาษาไทย พุทธศักราช 2521 นั้น มิได้แยกย่อยเป็นรายวิชา การสอนต้อง
 สัมพันธ์กันทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 สัมพันธ์กับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในช่วง 5
 สัปดาห์แรก จะเน้นเรื่องการฟังและการพูดมาก เนื้อหานำเอาสิ่งแวดล้อมในสังคมของ
 ผู้เรียนมาสอนแทรก โดยมุ่งให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
 ให้เหมาะสมกับวัย เนื้อหาเริ่มจากนิทานพื้นบ้าน บทเห่กล่อม การละเล่นพื้นเมือง นับเป็น
 การปูพื้นฐานให้นักเรียนรักภาษาไทย ภูริสไพเราะ และรัฐคุณคำภาษาประจำชาติ ซึ่ง
 สิ่งเหล่านี้ครูจะต้องค่อย ๆ ปลุกฝังให้ผู้เรียนเกิดความอยากเห็น อยากอ่าน จนกระทั่งมี
 นิสัยรักการอ่านในที่สุด นอกจากนี้ยังจัดทำหนังสืออ่านประกอบให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก
 และยังกำหนดจำนวนคำที่นักเรียนต้องเรียนรู้ในแต่ละชั้นอีกด้วย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 กับกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจุบัน (2509 :
 34) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการฟังของนักเรียนที่พูดภาษาต่าง ๆ
 กัน และสัมฤทธิ์ผลทางคำานวิชาการ สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการฟังสูง

ส่วนมากทำคะแนนแบบสอบวิชาเลขคณิต อ่านไทย และเขียนสะกดคำดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการฟังทำ นักเรียนที่พูดภาษาไทยกลาง ส่วนมากมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษาอื่น

วรพี สุนทรเวช (2510 : 110-113) สำนวความสนใจและความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนอายุ 11-16 ปี ในโรงเรียนชานเมือง เขตกรุงเทพมหานคร 3 โรงเรียน พบว่า นักเรียนอายุ 11-16 ปี ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นิทาน และนิยายมากที่สุด รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์และหนังสือเรียน ส่วนนักเรียนอายุ 14-16 ปี ชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมา คือ นิยาย

จากรายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 9, 32) พบว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายชอบอ่านการ์ตูนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เรื่องตลก หนังสือพิมพ์ นิทาน-นิยาย วิทยาศาสตร์ วารสารคดี เรื่องตลก และตำราพวกวิธีทำสิ่งต่าง ๆ ตามลำดับ ส่วนหนังสือที่ไม่ชอบอ่านมากที่สุด ได้แก่ การเมือง เรื่องจีน และศาสนา ซึ่งก็ไม่จัดอยู่ในเกณฑ์ค่าเกินไป และห้องสมุดโรงเรียนให้บริการแก่นักเรียนดังนี้

1. ให้ยืมหนังสือกลับบ้านได้ทุกวัน ร้อยละ 30.91
2. ให้ยืมหนังสือกลับบ้านได้เป็นบางวัน ร้อยละ 8.45
3. แะหนังสือก็ ร้อยละ 23.99
4. แนะนำแหล่งค้นคว้าเพื่อทำรายงานอื่น ๆ ร้อยละ 30.07
5. เล่านิทาน ร้อยละ 2.36

เชาวน์ประภา ทิพย์สุนทรพงษ์ (2520 : 106-108) ได้ทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความพร้อมในการอ่านเพื่อให้ความหมายของศัพท์ และคำถามใช้สายตาและกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กันนั้น ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เคยผ่านอนุบาลมาแล้ว มีความพร้อมในการอ่านทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยผ่านอนุบาลมาก่อนเลย

พิมพ์พร อุทัยเลิศ (2526 : 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการใช้แบบฝึก กับไม่ใช้แบบฝึก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 68 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านมีผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาณี อัครโสภณ (2523 : 46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่าน ชั้นที่ความ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดทักษะการอ่านชั้นที่ความ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันทรายหลวง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของการอ่านชั้นที่ความก่อน และหลังการฝึกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังฝึกแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ชั้นที่ความสูงขึ้น

กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจุบัน (2511 : 29-31) ได้วิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเทียบกับหลักสูตรตัวอย่างประชากร เป็นตัวแทนของนักเรียนทั่วประเทศ คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครศรีธรรมราชแทนภาคใต้ ลำปางแทนภาคเหนือ และสุรินทร์แทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคละ 300 คน รวม 1200 คน ผลการวิจัยในด้านการเรียนวิชาภาษาไทย ปรากฏว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มตัวอย่างนั้นต่ำมาก ส่วนในด้านการฟัง การเขียนนั้น แม้จะไต่คะแนนสูงกว่าการอ่าน แต่ก็ยังนับว่าต่ำอยู่เช่นกัน

อรศรี ศรีคารา (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของนักเรียน มีนักเรียนร้อยละ 77.50 ใช้เวลาว่างช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ประเภทของหนังสือที่มีอยู่ที่บ้านของนักเรียน ร้อยละ 80.85 มีหนังสือการ์ตูนมากที่สุด และนักเรียนร้อยละ 22.71 ชอบอ่านหนังสือประเภทนี้ ผู้ปกครองของนักเรียนร้อยละ 53.33 สนับสนุนให้นักเรียนอ่านหนังสือโดยแนะนำหนังสือ

ให้อ่าน ในการเลือกหนังสืออ่าน นักเรียนจำนวนร้อยละ 44.78 จะเลือกอ่านหนังสือ ความความสนใจของตนเอง ช่วงเวลาที่นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากที่สุด คือ ทุกโอกาส ที่มีเวลาว่าง ซึ่งคิดเป็นอัตราร้อยละ 48.33 ในเวลาอ่านหนังสือจำนวนนักเรียน ร้อยละ 55.42 ชอบอ่านในใจ จำนวนนักเรียนร้อยละ 45.00 ชอบอ่านหนังสือที่มี ขนาดรูปเล่มใหญ่ปานกลาง ลักษณะหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน จำนวนนักเรียนร้อยละ 29.96 ชอบอ่านหนังสือที่บอกวิธีการประดิษฐ์ของเล่นแบบต่าง ๆ จำนวนนักเรียนร้อยละ 38.12 จะยืมหนังสืออ่านจากห้องสมุด ถ้าไม่มีหนังสือที่ต้องการอ่านเป็นของตนเอง

วรรณี โสมประยูร (2514 : 42-44) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความยากง่าย ในการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า พยัญชนะตัวใดหรือกลุ่มใดที่เด็กเขียนได้ง่าย เพื่อจะเรียงลำดับพยัญชนะไทยจากตัวที่เขียน ง่ายไปหายากตามระดับวุฒิภาวะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ อักษรไทยแบบต่าง ๆ และแบบทดสอบจับเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยของเด็ก ซึ่ง ตอนบนเป็นภาพที่มีความสัมพันธ์กับพยัญชนะไทยตัวนั้น ๆ เพื่อให้เด็กสนใจในการฝึกเขียน พยัญชนะ ตอนล่างเป็นบรรทัดที่มีเกณฑ์ความกว้างของเส้นบรรทัดเท่ากับความสูงของ พยัญชนะไทย คือ 1 ซม. และมีความกว้างของพยัญชนะเท่ากับ 0.6 ซม. โดยมีพยัญชนะ 5 ตัว เขียนไว้เป็นแบบสำหรับให้เด็กเขียนตามการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ช่วงเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยแต่ละกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2. ความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้นอยู่กับทิศทางของเส้น จำนวน เส้น และความยาวของเส้นที่ประกอบเป็นพยัญชนะนั้น

3. การเรียงพยัญชนะไทยจากกลุ่มที่เขียนง่ายไปหายากตามระดับวุฒิภาวะ ของเด็กดังนี้

พวกง่าย	ไค้แก๋	ง	จ	ว	ร	ช	บ	ป	ษ	
พวกปานกลาง	ไค้แก๋	ก	ด	ภ	ด	ท	ด	พ	ย	ท,
						ค	ค	ค	ค	ค,
						ช	ช	ช	ช	ช,
						ม	น	ม	ณ	,
						ท	ท	ท	ท,	ล
						ล	ล	ล	ล,	อ
						อ	อ	อ	อ,	อ
พวกยาก	ไค้แก๋	ญ	ณ	ณ	ณ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	

สุนันท์ จงชนสารสมบัติ (2525 : 77) ได้ศึกษาคำที่สะกดคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า คำที่เขียนด้วยตัวอักษรที่ใช้น้อย นิยมมากที่สุด ถือว่าคำประเภนี้ยากที่สุดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อักษรที่ใช้น้อย คือ ข ฤ ฎ ฏ ษ ศ คำจากแบบทดสอบที่นักเรียนเขียนนิคมมาก คือ พระสงฆ์ ราษฎร ปฏิทิน ไปรษณีย์ ศีรษะ

แก้วตา ไทรวงม (2520 : 43-46) พบว่า คำที่ยากมากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นคำหลายพยางค์ คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่มี "อ" "ห" นำ เป็นพ้องเสียง คำที่มีความหมายเป็นนามธรรม และเด็กไม่ค่อยมีประสบการณ์

สมบัติ มหารศ (2523 : 86) กล่าวว่า ครูควรเริ่มสอนการสะกดคำอย่างจริงจังในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพราะนักเรียนสามารถจะเขียนได้ก็ขึ้นแล้ว

แซม ดูคเกอร์ (Sam Duker 1965 : 323) ได้เขียนบทความเรื่อง "การฟังและการอ่าน" โดยกล่าวอ้างอิงงานวิจัยของนักวิจัยหลายคน ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการฟังกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทั้งสองมีค่า 46-68 ซึ่งผลจากการวิจัยนี้ทำให้นักการศึกษาหลายคนสนใจที่จะสอนทักษะการฟัง เพื่อนำไปปรับปรุงทักษะการอ่าน

จูดิท เอ สจิกเคคานซ์ และคณะ (Judith A. Schickedanz and others (1977 : 1123) กล่าวว่า "ความสามารถในการอ่านคำได้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางคำศัพท์ที่มองเห็น ทักษะในการแปลความ เช่น รู้ชื่อตัวอักษรและสามารถสัมพันธ์เสียงกับตัวอักษรได้ เด็กต้องเรียนรู้ว่าต้องอ่านตัวอักษรจากซ้ายไปขวา และข้างบนลงมาข้างล่าง เด็กจำเป็นต้องรู้ความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนด้วย"

เฮร์ริค (Herrick 1960 : 251) ได้กล่าวถึง การสำรวจของฟลอยด์ พบว่า เด็กจะเขียนได้เองโดยไม่ต้องดูแบบเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับประเภทของเส้นที่ประกอบเป็นรูปตัวอักษร กล่าวคือ เส้นที่เขียนได้ยากเด็กมักจะเขียนได้ช้า เส้นที่เขียนได้ง่ายเด็กมักจะเขียนได้เร็ว จากผลการสำรวจของฟลอยด์ได้แสดงให้เห็นว่า ลักษณะรูปร่างและสัดส่วนของตัวอักษร เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการเขียน

เป็นอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะในการปูพื้นฐานทักษะทั้ง 4 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ครูจึงต้องสอนและฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ให้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่นักเรียนจะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในวิชาอื่น ๆ ใช้ในการเรียนระดับสูง และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ซึ่งนักการศึกษาได้ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยไว้มีดังต่อไปนี้

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแบบเรียนวิชาภาษาไทยของ กระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตร พ.ศ.2503 กับตามหลักสูตร พ.ศ.2521 กมลรัตน์ สุคันทรส (2522 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่ไม่ชอบแบบเรียนตามหลักสูตร พ.ศ.2503 เพราะยาวและมีเนื้อหามากเกินไป

การสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อการใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ.2521 ของ บังอร พุ่มสะอาด และคณะ (2521 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ในวิชาภาษาไทย วิชางานประดิษฐ์งานช่างและดนตรีนาฏศิลป์ เพราะยากเกินความสามารถของเด็กและของครู จนกว่าจะปฏิบัติตามหลักสูตรได้ยาก กลุ่มวิชาทักษะมีเวลาเรียนน้อยเกินไป ทำให้ครูสอนไม่ทัน ในด้านความพร้อมครูในกลุ่มตัวอย่างคิดว่า การอบรมครูก่อนการสอนยังไม่เพียงพอ ขาดสื่อการเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในด้านการเรียนภาษาไทย เด็กอ่านไม่เร็วกว่าแบบเก่า การวัดผลจากการสอบย่อยหลายครั้ง โดยไม่มีการสอบปลายปีเป็นผลดีต่อการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ควรจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรและควรแจกจ่ายให้ถึงมือครูก่อนเปิดเรียนต้นปีการศึกษา ควรมีการอบรมครูแก่เน้น ๆ ในการอบรมครูควรเน้นการสาธิตวิธีสอนและชี้แจงเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษาให้ชัดเจน

การศึกษาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : ข-ข) มีกลุ่มตัวอย่างประชากรครู ได้แก่ ครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และครูที่สอนได้ผลดี ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรภาษาไทย และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของครูทั่วไปและครูที่สอนได้ผลดี มีส่วนที่ตรงกัน ดังนี้

1.1 เวลาเรียน ควรเพิ่มขึ้นอีก 150 คาบ ตลอดปี เป็นปีการศึกษาละ 1200 คาบ

1.2 เนื้อหาในหลักสูตรภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค่อนข้างมาก

1.3 จำนวนคำใหม่ จำนวนข้อในแบบฝึกหัด คาบเวลาในการเตรียมความพร้อม และเนื้อหาในการเตรียมความพร้อมมีความเหมาะสมแล้ว เพียงพอแล้ว

1.4 จำนวนบทเรียนในหนังสือเรียนควรลดลง 5 บท ให้มีประมาณ 30-35 บท

1.5 ครูส่วนใหญ่สอนแผนเตรียมความพร้อมครบทั้ง 18 แผน

1.6 การเตรียมการสอน ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนก่อนสอน 1 สัปดาห์ และเตรียมการสอนโดยหาและผลิตอุปกรณ์ที่จำเป็น เป็นอันดับแรกรวมทั้งก่อนสอน ครูจะต้องอ่านคำชี้แจงในคู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างละเอียด

1.7 ครูมีความเห็นว่า ลักษณะกิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการสอนได้ง่าย และส่วนใหญ่ครูจะนำไปใช้ได้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยแต่ละบท ไม่ครบทุกกิจกรรม แต่จัดกิจกรรมการเรียนใหม่ตามความเหมาะสม โดยกำหนดจุดประสงค์การสอนแต่ละครั้งและจัดกิจกรรมให้ควบคู่กันไป

1.8 การสอนคำใหม่แต่ละครั้ง ครูสอนประมาณ 6-10 คำ การสอนแจกลูกสะกดคำและผันอักษร สอนทุกครั้งที่กำหนดให้สอนในกิจกรรมการเรียนวิธีสอนแจกลูกสะกดคำสระลครูปและสระ เปรียบเทียบวิธีชีวิตที่กำหนดไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทย คือ สอนจากรูป นอกจากนี้มีความเห็นว่าการสอนอ่านที่ไค้ผลดีนี้ ต้องใช้การสอนเป็นคำเป็น

ประโยชน์ควบคู่กับการสอนแบบแจกลูกและสะกดคำ

1.9 การสอนภาษาไทยแต่ละครั้งครูใช้เวลาสอน 3 คาบ หรือ 1 ชั่วโมง

2. สภาพการใช้หลักสูตรภาษาไทย และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูทั่วไปและครูที่สอนไค้ยลคี่มีส่วนที่ไม่ตรงกัน ดังนี้

2.1 ครูทั่วไป ใช้เวลาสอนภาษาไทยตามสภาพที่เป็นจริงสัปดาห์ละ 30 คาบ จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งที่มีบทเรียนใหม่ เคยฝึกอ่านในใจให้นักเรียนแล้ว แต่ไม่ไค้ยลคี่ การทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ ต้องอ่านคำสั่งให้นักเรียนฟังทุกครั้ง และมีความเห็นว่า วิธีที่จะช่วยให้การเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาไทยไค้ยลคี่ควรมีชุดเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนประกอบแผนเตรียมความพร้อมทั้ง 18 แผน นอกจากนี้ครูทั่วไปมีหนังสือเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนอ่านไม่เกิน 10 เล่ม

2.2 ครูที่สอนไค้ยลคี่ ใช้เวลาสอนภาษาไทยตามสภาพที่เป็นจริงสัปดาห์ละ 27 คาบ จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย ความเห็นเกี่ยวกับการอ่านในใจเห็นว่าการฝึกอ่านในใจเป็นการฝึกให้อ่านไค้ยลคี่อย่างรวดเร็ว การทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ ครูอ่านคำสั่งให้ฟังเฉพาะภาคเรียนที่ 1 และอ่านบางครั้งในภาคเรียนที่ 2 เมื่อมีปัญหา และมีความเห็นว่าวิธีที่จะช่วยให้การเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาไทยไค้ยลคี่นั้นควรจัดหาสื่อการเรียนให้พร้อม นอกจากนี้ครูที่สอนไค้ยลคี่มีหนังสือเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนอ่าน 21 เล่มขึ้นไป

3. การใช้กิจกรรมการสอนภาษาไทยเรื่องต่าง ๆ ที่ครูทั่วไปและครูที่สอนไค้ยลคี่ ใช้อยู่ในระดับมากและเหมือนกันมี 8 เรื่อง คือ การสอนคำใหม่ การสอนแจกลูกสะกดคำและการผัน การสอนอ่านออกเสียง การสอนอ่านเรื่องในบทเรียน การสอนร้องเพลง หรืออ่านบทร้อยกรอง การสอนฟัง การฝึกให้กล้าพูดและการเน้นทักษะต่าง ๆ ในการสอนภาษาไทยแต่ละครั้ง

4. การใช้อุปกรณ์การสอนภาษาไทย อุปกรณ์ที่ครูทั่วไปและครูสอนไค้ยลคี่มีระดับการใช้แตกต่างกัน คือ มีบัตรพยัญชนะสระและวรรณยุกต์ อุปกรณ์การประสมคำ หุ่นหน้ากาก และของจำลอง

5. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนของครูทั่วไป และครูที่สอนไค้ยลคี่ใช้แตกต่างกัน มี 3 วิธี คือ การทดสอบด้วยข้อทดสอบแบบเลือกตอบ การทดสอบด้วย

ข้อทดสอบแบบเติมคำ และการทดสอบด้วยข้อทดสอบแบบเขียนตอบโดยการบรรยาย

6. การสังเกตการสอน การสอนภาษาไทยของครูที่สอนภาษาไทยไค้ลลตี ครูส่วนใหญ่ดำเนินการสอนตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทย สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การฝึกฝนทักษะทางภาษาไค้ลลตี คือ ครูอารมณ์ดี ใจเย็น มีความเอาใจใส่นักเรียน มีความขยันอดทนในการฝึกฝนทักษะฝึกบ่อย ๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ครูหมั่นแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาให้นักเรียนและใช้คำพูดง่าย ๆ ในการสอน

โสวัฒน์ โสภาทล (2522 : 21-88) ศึกษาปัญหาการใช้แผนการสอนภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษา 1 ในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครูมีปัญหาในการใช้แผนการสอนวิชาภาษาไทย และปัญหาเกี่ยวกับส่วนประกอบของแผนการสอนวิชาภาษาไทยในเรื่องที่ทำให้ภารกิจของครูเพิ่มมากขึ้น จำนวนแผนหนังสือเรียนมากเกินไป เนื้อหาและจำนวนคำใหม่มีมากเกินไป และยังคงต้องคัดแปลงให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วย กิจกรรมที่กำหนดไม่สามารถปฏิบัติได้หมด ทั้งทำให้เกิดเรื่องรบกวนต่อห้องข้างเคียง กิจกรรมบางอย่างต้องคัดแปลงจึงจะใช้ได้และบางอย่างไม่ค่อยได้ใช้ เช่น ปรินาค่าทาย บทร้อยกรอง สื่อการเรียนจัดหาได้ยากทั้งยังขาดงบประมาณและที่เก็บอย่างเหมาะสม ครูยังต้องการคำแนะนำช่วยเหลือด้านสื่อการเรียนและครูไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการประเมินผล เด็ก

ในค่านจุกมุ่งหมายในแผนการสอน ครูมีความเห็นว่า จุดประสงค์มีความหมายของข้อความเด่นชัดเข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยและสภาพของนักเรียนและหลังจากสอนตามแผนการสอนนักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

เนื้อหา ครูเห็นว่า เนื้อหาเหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็ก เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเด็ก ขณะเดียวกันก็มีความเห็นว่า เนื้อหาในแผนการสอนค่อนข้างมากเกินไปสำหรับเด็ก

กิจกรรมการเรียน ครูเห็นว่า กิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้ อ่านเข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ขณะเดียวกันก็ให้ความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้มากเกินไปสำหรับเด็ก และกิจกรรมส่วนใหญ่ทำให้เกิดเสียงรบกวนต่อห้องข้างเคียง

สื่อการเรียน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูใช้สื่อการเรียนในการสอนบ่อยครั้ง

และสื่อการเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีการประเมินผล ครูมีความคิดเห็นว่า วิธีการประเมินผลที่กำหนดไว้มีความหมายเด่นชัด อ่านเข้าใจง่าย วิธีการประเมินผลที่ใช้อยู่คือ การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานของเด็กและการเขียนข้อสอบ ในขณะที่เดียวกันก็มีความเห็นว่า ครูไม่ค่อยมีเวลาที่จะประเมินผลตามวิธีที่กำหนด

กิจกรรมและสื่อการเรียนที่กำหนดไว้ในภาคผนวก ครูมีความเห็นว่า กิจกรรมและสื่อการเรียนที่เสนอแนะไว้ อ่านเข้าใจง่าย กิจกรรมและสื่อการเรียนที่ได้ปฏิบัติตามบ่อยครั้ง ได้แก่ นิทาน เพลง เกม และภาพ ส่วนกิจกรรมและสื่อการเรียนที่ไม่ค่อยได้ปฏิบัติตามบ่อยครั้ง ได้แก่ ปริศนาคำทายและบทร้อยกรอง

รายการใช้สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ตัวสะกด คำใหม่และจุดมุ่งหมายในการสอนแต่ละบท ครูมีความเห็นว่า รายการที่กำหนดไว้เหมาะสมกับเด็ก เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก อย่างเหมาะสมและเด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย แต่ละบทที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันก็มีความเห็นว่า จำนวนคำใหม่ 450 คำ ค่อนข้างมากเกินไปสำหรับเด็ก

ในการสำรวจผลและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ ประภัสสร กระจมุก และคณะ (2526 : 60) พบว่า แผนการสอนของกลุ่มวิชาทักษะมีความเหมาะสมในค่านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง และสูงกว่ากลุ่มวิชาอื่น ๆ ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมการสอนและสื่อได้ในระดับปานกลาง และมีบางส่วนต้องออกเงินส่วนตัวทำวัสดุและอุปกรณ์การสอนเอง ในค่านการวัดและประเมินผล ครูมีกิจกรรมวิธีการและหลักการที่เหมาะสมสูงแก่ความสามารถในการคิดแปลงอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ นักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง และระดับปานกลาง

สุทธิผล โนนันท์ (2519 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีอยู่ในโครงการทดลองใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ จำนวน 50 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนทดลอง 25 โรงเรียน จำนวน

653 คน โรงเรียนควบคุม 25 โรงเรียน จำนวน 695 คน การวิจัยทำเฉพาะด้าน
ความสามารถในการอ่าน และความสามารถในการเขียนคำเท่านั้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม
ทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนควบคุม นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียน
ขนาดเล็ก นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิ ป.กศ. เทียบเท่า หรือต่ำกว่า ป.กศ. มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่า และ
นักเรียนที่เรียนจากครูวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่า และนักเรียนที่เรียนจากครูที่ไม่เคยสอน
ชั้นประถมศึกษา 1 มาก่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มี
ประสบการณ์การสอนภาษาไทยมาก่อน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขตที่ตั้งของโรงเรียน ปรากฏว่า
นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนในภาคกลาง
รอบนอก และสูงกว่านักเรียนภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ของ
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 36-47) พบว่า
พฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับภาษาไทยมีดังนี้ วิธีสอนที่ครู
ใช้มาก ได้แก่ ครูตั้งคำถามให้เด็กตอบ ครูสอนโดยมอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนทำ
นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ครูใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอน นักเรียนมีความ
กล้าที่จะทำหรือกล้าแสดงออกเมื่อมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมาย ครูให้ความช่วยเหลือแนะนำ
นักเรียนอย่างเป็นที่พอใจมากที่สุด บรรยายภาคในห้องเรียนสนุกและมีชีวิตชีวา นักเรียน
ทำงานด้วยความตั้งใจ ครูมีพฤติกรรมการสอนแบบบรรยายและใช้อุปกรณ์ช่วย นักเรียน
มีพฤติกรรมการเรียนแบบมีส่วนร่วมในการอภิปราย ให้ความคิดเห็นหรือตอบคำถาม
บรรยายภาคในห้องเรียน คือ ระดับความสนใจและตั้งใจในการเรียนของนักเรียน ส่วนใหญ่
อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับภาษาไทยใน
ส่วนที่แตกต่างจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้ ที่พบมาก คือ ครูไม่ใช้อุปกรณ์และครูมีพฤติกรรม
การสอนแบบบรรยายอย่างเดียว

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการเล่านิทาน
ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังและความคงทนในการจำวิชาภาษาไทย ของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การเล่านิทานและแสดงท่าทางประกอบ มีผลทำให้คะแนนความสามารถในการฟังของนักเรียนสูงกว่าการเล่านิทานเพียงอย่างเดียว และพบว่า การเล่านิทานและแสดงท่าทางประกอบมีผลทำให้คะแนนความคงทนในการจำของนักเรียนสูงกว่าการเล่านิทานเพียงอย่างเดียวด้วย

จากสรุปการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.5) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 3) พบว่า ครูในโรงเรียนทุกแห่งมีความเห็นว่า ภาษาไทยชั้น ป.3, ป.4 และ ป.5 คาบเวลาเรียนน้อยไป เนื้อหามากไป

จากการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : 14) พบว่า กลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มตัวอักษรที่เป็นครูภาษาไทย มีความเห็นว่า เวลาเรียนที่กำหนดไว้มีน้อย ในขณะที่กลุ่มตัวอักษรอื่น ๆ ทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า เวลาเรียนที่กำหนดไว้เหมาะสมดีแล้ว และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ข้อควรพิจารณาในการแก้ไขปัญหานี้ก็คือไม่ควรลดเนื้อหาสาระลง แต่ควรเพิ่มเวลาเรียนให้กับวิชาทั้งสอง

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูสอนชั้นประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (2524 : บทคัดย่อ) พบว่า อัตราเวลาเรียนของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครูเห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว ยกเว้นอัตราเวลาเรียน กลุ่มทักษะ ควรเพิ่มเล็กน้อย กิจกรรมการสอนที่ครูใช้คล้ายคลึงกัน คือ จัดให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ จัดให้นักเรียนอภิปราย ทดลองปฏิบัติจริง ค้นคว้าศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และแสดงบทบาทสมมติเป็นครั้งคราว จัดให้นักเรียนศึกษานอกสถานที่บางเป็นบางครั้ง

กุลวที เรื่อง เศษ (2518 : 60) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู คำนการเตรียมการสอนและค่านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาของจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2517 จำนวน 40 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูที่มีเพศ วุฒิ จำนวนปีที่ทำการสอน และสังกัดของโรงเรียนที่ต่างกันนั้น มี

พฤติกรรมการสอนค้ำานการ เตรียมการสอนและค้ำานการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน และอาจกล่าวได้ว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสอนในค้ำานการ เตรียมมากก็ใช้อุปกรณ์ประกอบ การสอนมากควย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้พบว่า สภาพการใช้ หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น แตกต่างกัน ตามสภาพท้องถิ่น ปัญหาที่พบจึงแตกต่างกันควย การใช้หลักสูตรจำเป็นค้ำองจัดทำให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดหมาย ของหลักสูตร ผู้วิจัยมีความสนใจปัญหาการใช้หลักสูตร กลุ่มทักษะภาษาไทย ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และมีความเห็นว่าการ ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย จากผู้บริหารและครู จะเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร ได้ค้ำิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัธ์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย